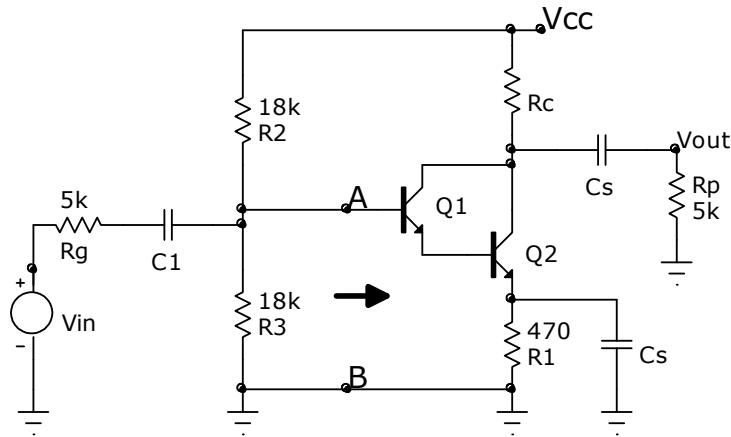

ZADATAK 1

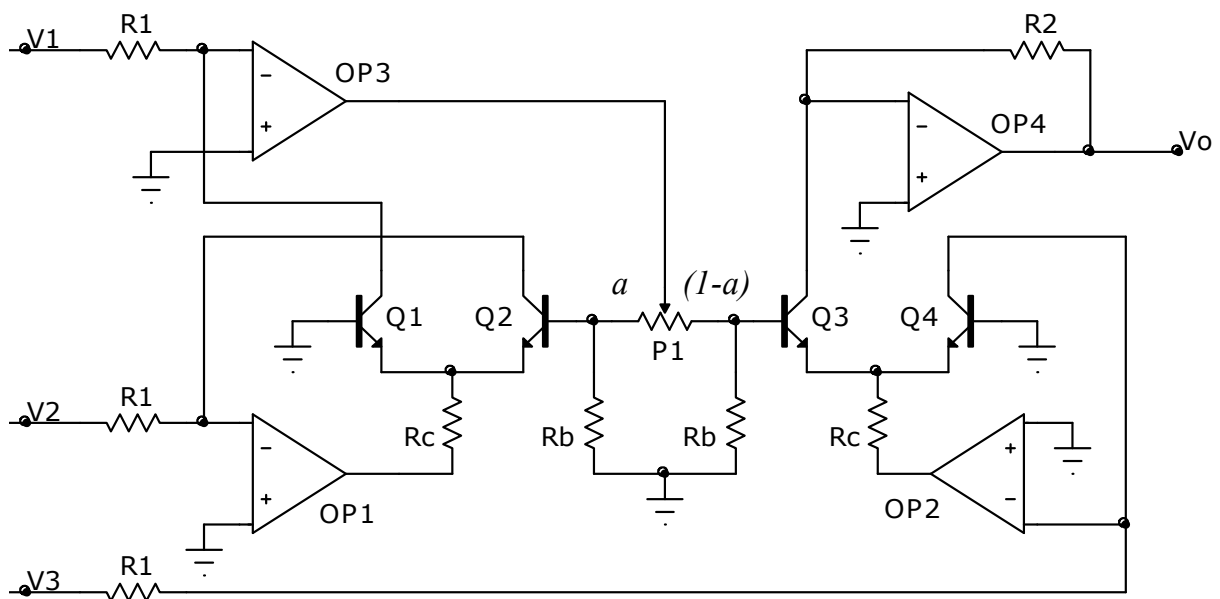
Dato je pojačavačko kolo sa bipolarnim tranzistorima. Poznato je $V_{BE} = 0,6 \text{ V}$; $V_{CES} = 0,2 \text{ V}$; $V_T = 25 \text{ mV}$; $\beta_1 = \beta_2 = \beta = 105$; $V_{CC} = 9 \text{ V}$; $V_A \rightarrow \infty$.

- Odrediti otpornost koju bi video naizmenični generator između tačaka A i B u smeru strelice (ako se levi deo kola ukloni),
- Odrediti R_c tako da jednosmerni napon kolektora Q1 i Q2 bude 6 V u odnosu na masu,
- Izračunati naponsko pojačanje V_{out} / V_{in} (za R_c izračunato pod b).

ZADATAK 2

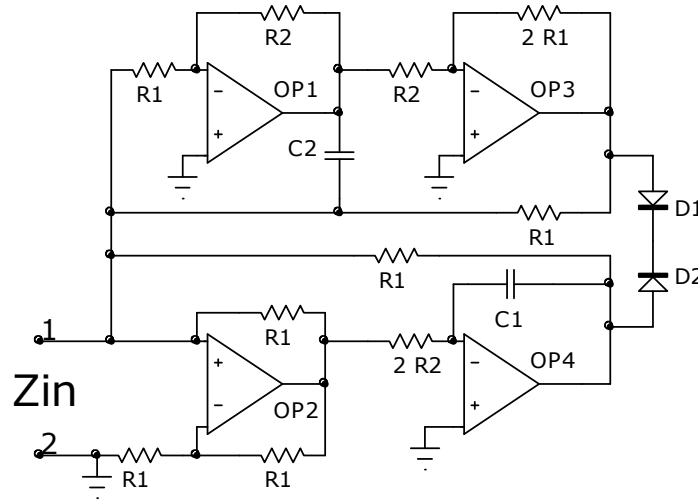
Dato je kolo sa idealnim operacionim pojačavačima i bipolarnim tranzistorima. Naći zavisnost izlaznog napona V_o u zavisnosti do parametara kola (R_1 , R_2 , R_b i R_c), položaja klizača potencijometra P1 ($0 \leq a \leq 1$) i ulaznih napona V_1 , V_2 i V_3 . Svi tranzistori su identičnih karakteristika, $V_T = 25 \text{ mV}$, $\beta \gg 1$.

ZADATAK 3

Dato je kolo sa idealnim operacionim pojačavačima. Poznato je: $V_D=0,6\text{ V}$; $R_1 = 10\text{ k}\Omega$; $R_2 = 18\text{ k}\Omega$; $C_1 = 1\text{ nF}$; $C_2 = 10\text{ nF}$. Oznaka $2 R_1$ ili $2 R_2$ znači da otpornik ima 2 puta veću otpornost u odnosu na R_1 ili R_2 .

- Odrediti (formulu za) impedansu koja se vidi između tačaka 1 i 2 (Z_{in}),
- Ako se na ovo mesto dovede prostoperiodična (sinusna) naponska pobuda nenulte amplitude, na kojoj frekvenciji će struja biti nulte vrednosti?

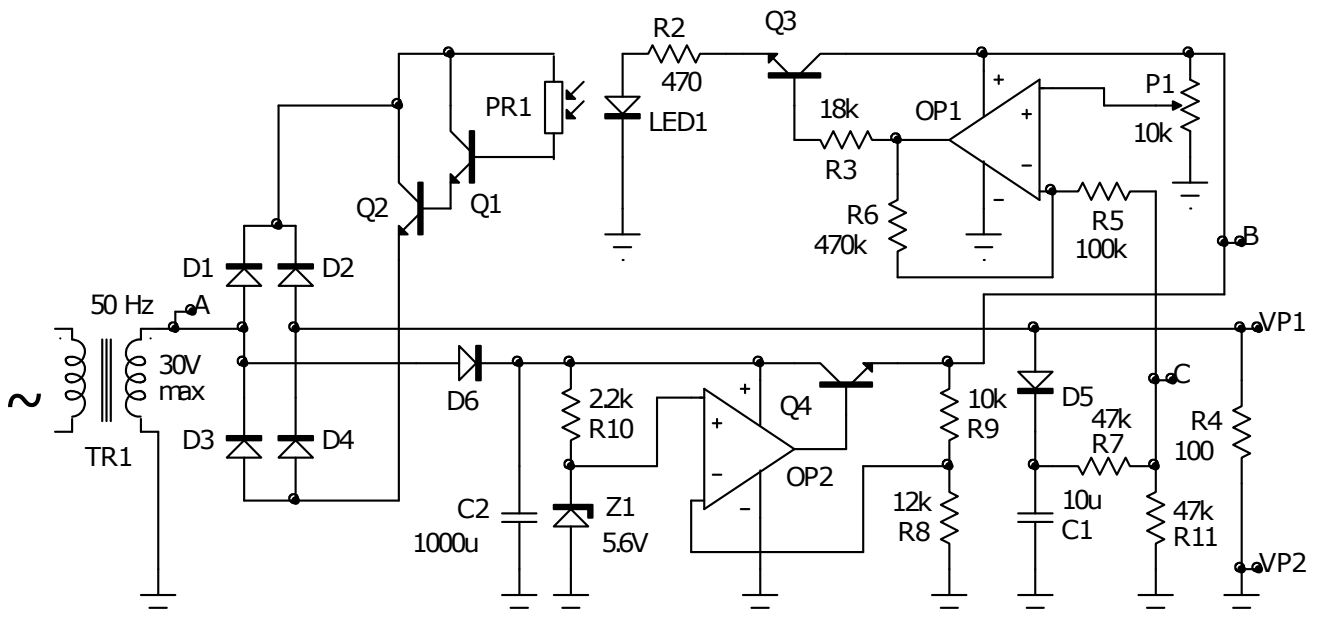
ZADATAK 4

Dato je specijalno kolo za napajanje potrošača koji se priključuje između tačaka VP1 i VP2. Vrednosti komponenti upisane su na šemi, „u” je oznaka koja stoji umesto μ . Par kojeg čine LED1 i foto-otpornik PR1 predstavlja specijalni optički sprežni element. U zavisnosti od svetlosti LED-a koja *jedina* osvetljava fotootpornik menja se njegova otpornost i to približno u skladu sa sledećom formulom:

$$R = 990\Omega A(1/x^{0,8})$$

Kada je fotootpornik potpuno neosvetljen, smatrati da je njegova otpornost $5\text{ M}\Omega$. U svim analizama smatrati da su naponi provodnih dioda i naponi između baze i emitera provodnih tranzistora 0 V . Maksimalni i minimalni izlaz operacionih pojačavača odgovara njihovim naponima napajanja. $\beta_2 = 50$, svi ostali tranzistori: $\beta = 120$. Na sekundaru transformatora je sinusni napon fiksne maksimalne vrednosti od $V_{Smax} = 30\text{ V}$

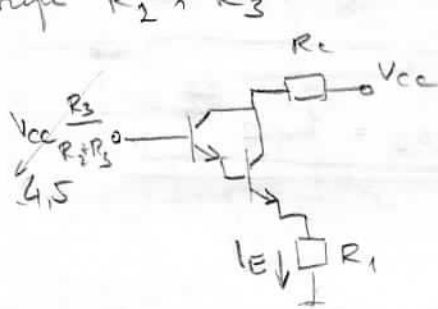
- Skicirati vremenske oblike napona u tačkama A, B, C i VP1 ako je P1 u srednjem položaju.
- Odrediti minimalni napon koji se može podesiti u odsustvu potrošača?
- Koji je maksimalni napon moguće podesiti na potrošaču od $8\ \Omega$?

①

Da bi se deso pod a resio neophodno je prvo ustanoviti DC režim rada.

Pretpostavimo da se baza struja može zanemariti u odnosu na struju R_2 i R_3 *

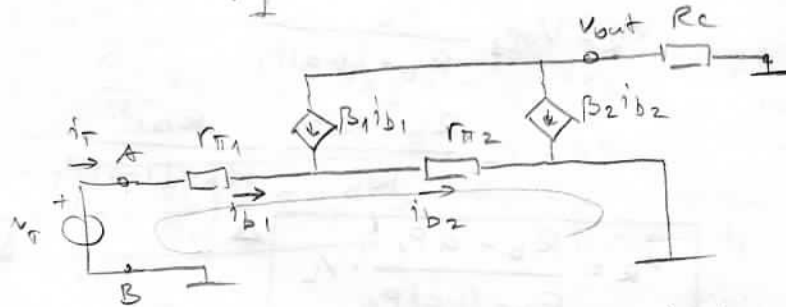
$$I_{c1} + I_{c2} = I_{E1}$$

$$I_{E1} = \frac{4,5 - 2V_{BE}}{R_1} = 7 \mu A$$

$$I_{Rc} = I_E = 7 \mu A$$

6

a.)

* dolazak

$$I_{B1} \approx \frac{I_E}{\beta_1 \beta_2} = 635 \mu A$$

$$I_{R12} = \frac{V_{cc}}{R_2 + R_3} = 250 \mu A$$

$$i_T = i_{b1} \quad i_{b2} = i_{b1} + \beta_1 i_{b1} = i_{b1} (\beta_1 + 1)$$

$$V_T = i_T [r_{\pi 1} + (\beta_1 + 1) r_{\pi 2}]$$

$$R_{AB} = \frac{V_T}{i_T} = r_{\pi 1} + (\beta_1 + 1) r_{\pi 2}$$

$$I_E \approx I_{c2} \Rightarrow r_{\pi 2} = \beta_2 \frac{V_T}{I_{c2}} = 105 \frac{25 \mu V}{7 \mu A} = 375 \Omega$$

$$I_{c1} = \frac{I_{c2}}{\beta_2} = 67 \mu A \Rightarrow r_{\pi 1} = \beta_1 \frac{25 \mu V}{67 \mu A} = 39,18 k\Omega$$

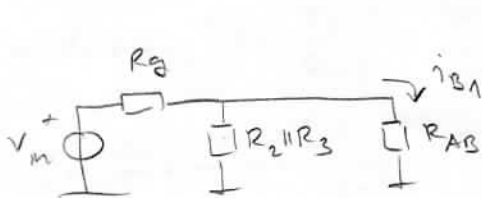
$$R_{AB} = 39,18 k + (105 + 1) 375 = 78,93 k\Omega$$

7

b.)

$$V_c = V_{cc} - (I_{c1} + I_{c2}) R_c = 6 V \Rightarrow R_c = \frac{V_{cc} - 6 V}{I_E} = 428,6 \Omega$$

c.)

$$i_{b1} = \frac{V_{in} \cdot R_2 \parallel R_3 \parallel R_{AB}}{R_2 \parallel R_3 \parallel R_{AB} + R_c} \cdot \frac{1}{R_{AB}} = \frac{0,618 V_{in}}{R_{AB}}$$

$$V_{out} = -R_c (\beta_1 i_{b1} + \beta_2 i_{b2}) = -R_c (\beta_1 i_{b1} + \beta_2 (\beta_1 + 1) i_{b1})$$

$$i_{b2} = i_{b1} + \beta_1 i_{b1} = i_{b1} (\beta_1 + 1)$$

$$V_{out} = -R_c i_{b1} (\beta_1 + \beta_2 (\beta_1 + 1))$$

$$V_{out} = -428,6 \cdot (105 + 105 \cdot 106) \cdot \frac{0,618}{78,93 k} \cdot V_{in}$$

$$A_V = -37,7$$

6

2.

V_L - baza Q_2 , V_R - baza Q_3

$$V_L = V_{BE2} - V_{BE1}$$

$$i_c = I_s e^{\frac{V_{BE}}{V_T}} \Rightarrow V_{BE} = V_T \ln \frac{i_c}{I_s} \Rightarrow V_L = V_T \ln \frac{\frac{i_{c2}}{I_s}}{\frac{i_{c1}}{I_s}} = V_T \ln \frac{i_{c2}}{i_{c1}} = V_L \quad *$$

$$V_R = V_{BE3} - V_{BE4} \Rightarrow V_R = V_T \ln \frac{i_{c3}}{i_{c4}}$$

$$\frac{V_R}{V_T} = \ln \frac{i_{c3}}{i_{c4}} \Rightarrow e^{\frac{V_R}{V_T}} = e^{\ln \frac{i_{c3}}{i_{c4}}} \Rightarrow i_{c3} = i_{c4} e^{\frac{V_R}{V_T}} \quad \square \quad \dots \quad \delta$$

V_{OP3} - izlaz OP3

$$V_L = V_{OP3} \frac{R_b}{R_b + aP_1}$$

$$V_R = V_{OP3} \frac{R_b}{R_b + (1-a)P_1}$$

$$\Rightarrow V_{OP3} = V_L \frac{R_b + aP_1}{R_b}$$

$$V_R = V_L \frac{R_b + aP_1}{R_b} \frac{R_b}{R_b + (1-a)P_1}$$

$$V_R = \frac{R_b + aP_1}{R_b + (1-a)P_1} \cdot V_L \quad \Delta \quad \delta$$

na osnovu *, \square i Δ

$$i_{c3} = i_{c4} e^{\left[\frac{1}{V_T} k V_L\right]} =$$

$$= i_{c4} e^{\left[\frac{1}{V_T} k V_T \ln \frac{i_{c2}}{i_{c1}}\right]} = i_{c4} \left(\frac{i_{c2}}{i_{c1}}\right)^k$$

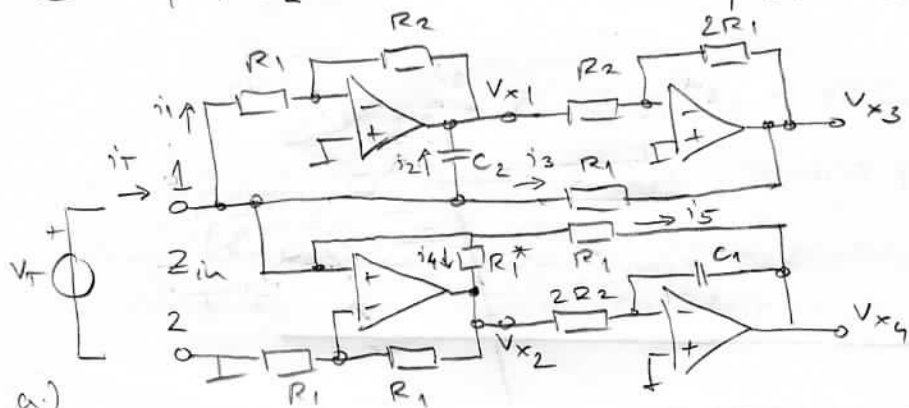
$$i_{c1} = \frac{V_1}{R_1}; \quad i_{c2} = \frac{V_2}{R_1}; \quad i_{c4} = \frac{V_3}{R_1}$$

$$V_0 = R_2 i_{c3}$$

$$V_0 = R_2 \frac{V_3}{R_1} \left(\frac{\frac{V_2}{R_1}}{\frac{V_1}{R_1}}\right)^k = \frac{R_2}{R_1} V_3 \left(\frac{V_2}{V_1}\right)^k = \frac{R_2}{R_1} V_3 \left(\frac{V_2}{V_1}\right)^{\frac{R_b + aP_1}{R_b + (1-a)P_1}}$$

5

3. D_1 i D_2 nikad neće voditi pa se mogu potpuno izostaviti.

a.)

$$V_2 = 0 \quad ; \quad V_1 = V_T$$

$$V_{x1} = -\frac{R_2}{R_1} V_T \quad ; \quad V_{x3} = -\frac{2R_1}{R_2} V_{x1} = -\frac{2R_1}{R_2} \left(-\frac{R_2}{R_1}\right) V_1 = 2V_T = V_{x3} \quad b$$

$$V_{x2} = V_1 \left(1 + \frac{R_1}{R_1}\right) = 2V_T \quad c \quad \text{* } R_1 \text{ nije povratna sprega jer je } V_1 \text{ naponski izvor, tj: tačka "tvrdoj" potencijala}$$

$$V_{x4} = -\frac{1}{2SC_1R_2} V_{x2} = -\frac{1}{2SC_1R_2} V_{x2} = -\frac{2V_1}{2SC_1R_2} = -\frac{V_T}{SC_1R_2} = V_{x4} \quad d$$

$$i_T = i_1 + i_2 + i_3 + i_4 + i_5$$

$$i_1 = \frac{V_T - 0}{R_1} = \frac{V_T}{R_1} \quad ; \quad i_2 = \frac{V_T - V_{x1}}{\frac{1}{SC_2}} = SC_2 \left(V_T + \frac{R_2}{R_1} V_T\right) = V_T SC_2 \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right) \quad \dots b$$

$$i_3 = \frac{V_T - V_{x3}}{R_1} = \frac{V_T - 2V_T}{R_1} = -\frac{V_T}{R_1} \quad ; \quad i_4 = \frac{V_T - V_{x2}}{R_1} = \frac{V_T - 2V_T}{R_1} = -\frac{V_T}{R_1}$$

$$i_5 = \frac{V_T - V_{x4}}{R_1} = \frac{V_T + \frac{V_T}{SC_1R_2}}{R_1} = V_T \frac{SC_1R_2 + 1}{SC_1R_2} = V_T \frac{1 + SC_1R_2}{SC_1R_1R_2}$$

$$i_T = V_T \left[\frac{1}{R_1} + SC_2 \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right) - \frac{1}{R_1} - \frac{1}{R_1} + \frac{1 + SC_1R_2}{SC_1R_1R_2} \right] =$$

$$= V_T \left[SC_2 \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right) - \frac{SC_1R_2 - 1 - SC_1R_2}{SC_1R_1R_2} \right] = V_T \left[SC_2 \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right) + \frac{1}{SC_1R_1R_2} \right]$$

$$Z_{in} = \frac{V_T}{i_T} = \frac{1}{SC_2 \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right) + \frac{1}{SC_1R_1R_2}} = \frac{SC_1R_1R_2}{1 + S^2C_1C_2R_1R_2 \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right)} \quad \dots c$$

$$= \frac{SC_1R_1R_2}{1 + S^2C_1C_2R_2(R_1 + R_2)}$$

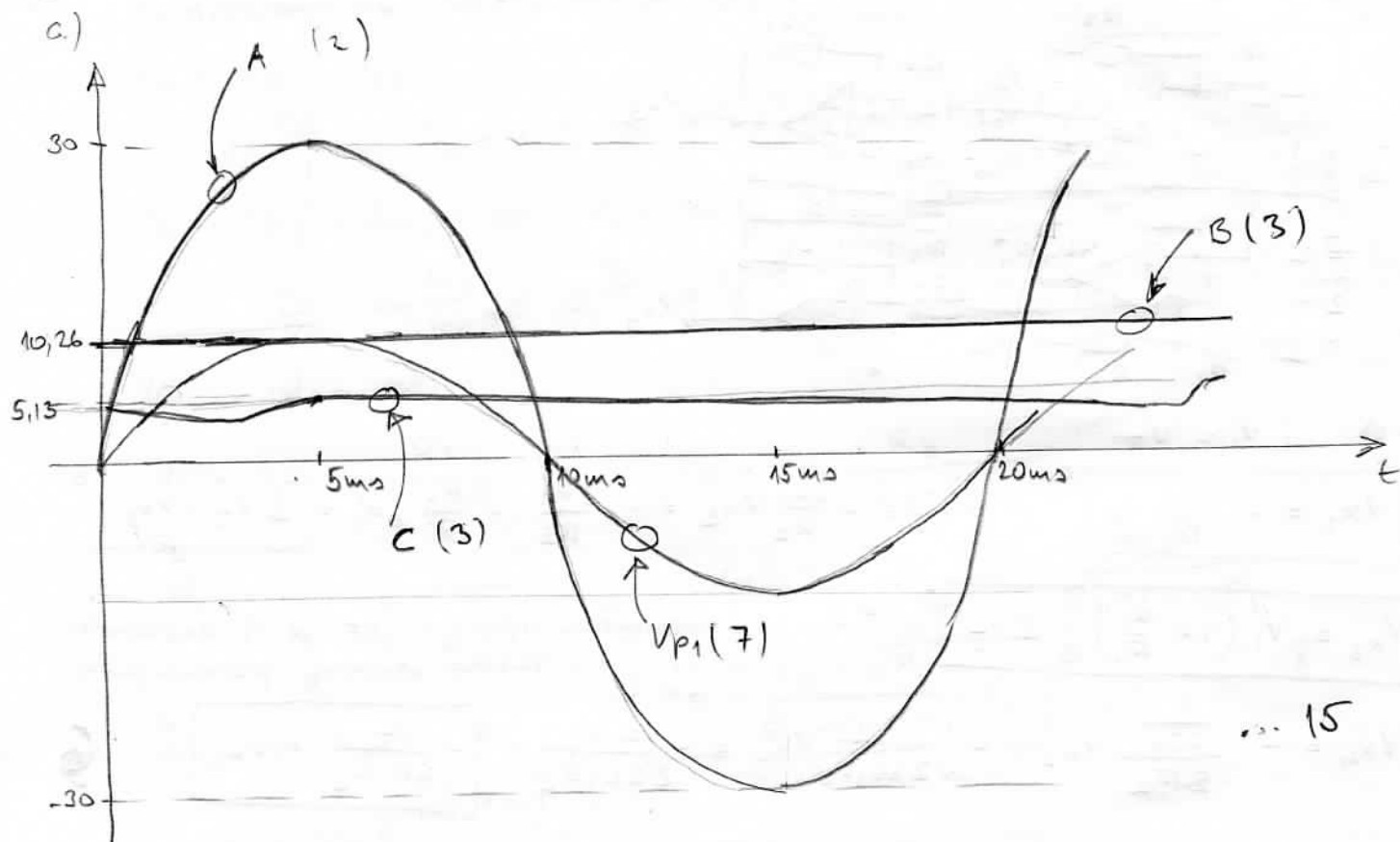
b.) struja će biti nula ako je imenilac jednake nuli ($Z_{in} \rightarrow \infty$)
 $S \rightarrow j\omega$

$$1 - \omega^2 C_1 C_2 R_2 (R_1 + R_2)$$

$$\omega_0 = \frac{1}{\sqrt{C_1 C_2 R_2 (R_1 + R_2)}} = 14,086 \cdot 10^{-3} \text{ s}^{-1} \quad ; \quad f_0 = \frac{\omega_0}{2\pi} = 2,242 \text{ kHz}$$

... 7

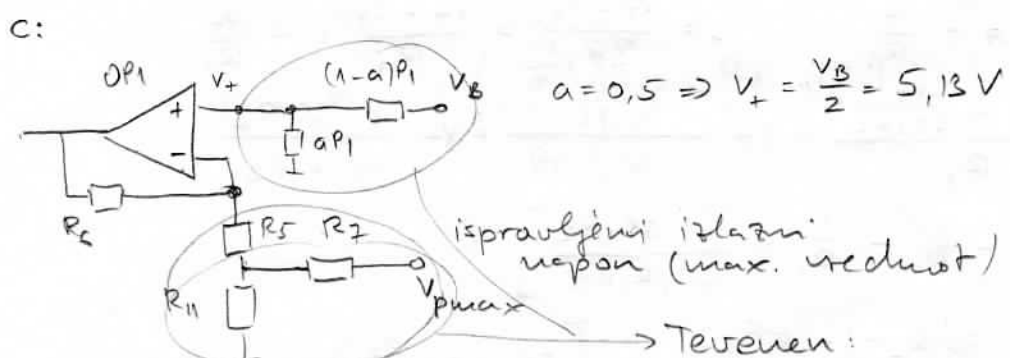
4.

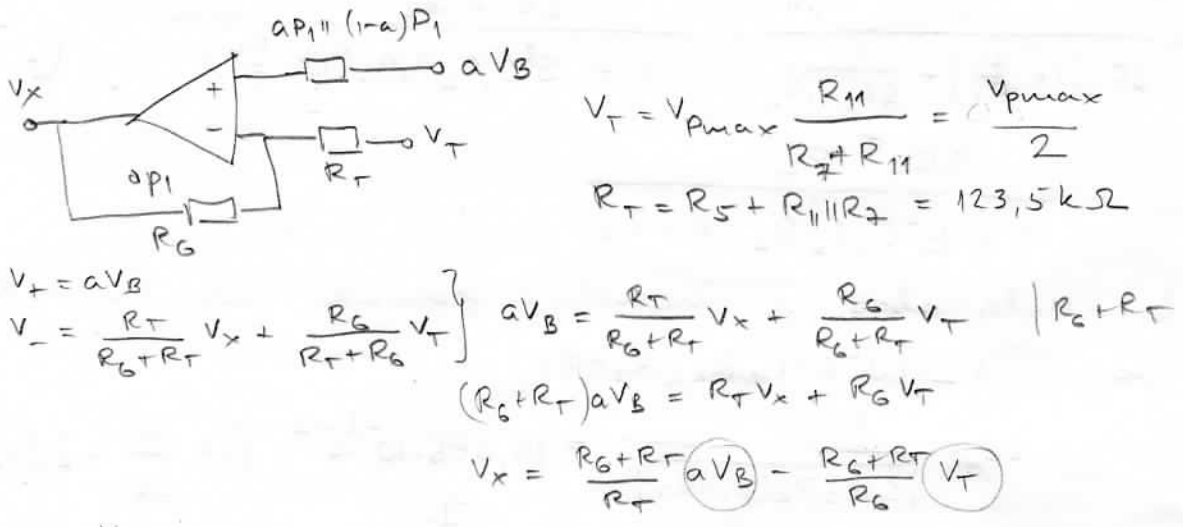
b:

$$V_{+2} = V_{21} = 5,6V \quad ; \quad V_{-2} = V_B \frac{R_P}{R_P + R_S}$$

$$V_{+2} = V_{-2} \Rightarrow 5,6 = V_B \frac{R_P}{R_P + R_S} \Rightarrow V_B = 5,6 \left(1 + \frac{R_S}{R_P}\right) = \boxed{10,26V = V_B}$$

Diferencijski pojačavač

pojačavači izjednačava (potenšava) $V_T \left(\frac{V_{pmax}}{2} \right)$ i $aV_B \left(\frac{V_B}{2} \right)$

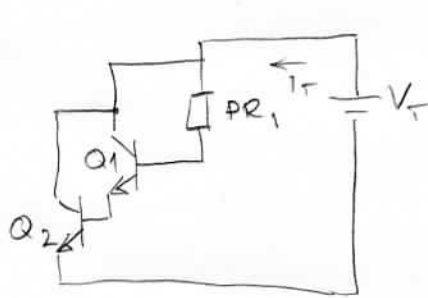
$$V_{pmax} = 2 \frac{V_B}{2} = V_B = 10,26 V$$

na napom C uočava se sporo pražnjenje kondenzatora

Zbog konstantnog pojačanja diferencijalnog pojačavača ovaj proračun je samo približan.

b.)

Otpornost promjenjivog otpornika $LED_1 + PR_1 + Q_1 + Q_2 : R_x$

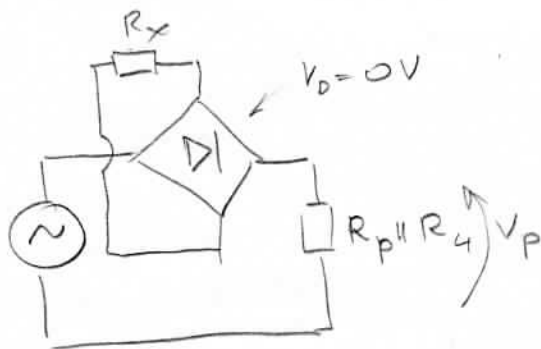
$$I_{B1} = \frac{V_T - V_{BE1} - V_{BE2}}{PR_1}$$

$$I_{E1} = (\beta_1 + 1) I_{B1}$$

$$I_{E2} = (\beta_2 + 1) I_{B2} = (\beta_2 + 1) I_{E1}$$

$$I_T = I_{E2} = (\beta_1 + 1)(\beta_2 + 1) \frac{V_T}{PR_1}$$

$$R_x = \frac{PR_1}{(\beta_1 + 1)(\beta_2 + 1)} \approx \frac{PR_1}{\beta_1 \beta_2} = \frac{PR_1}{6000}$$

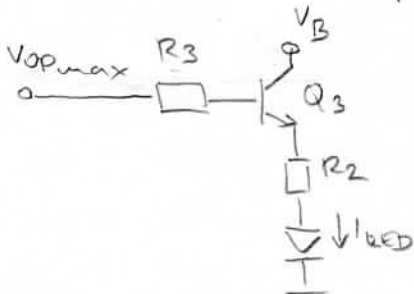
$$V_{Pm} = \frac{R_p \parallel R_4}{R_p \parallel R_4 + R_x} \cdot V_{sum} \quad - \text{vršne vrednosti}$$

za slučaj b.) imamo $R_x = R_{xmax}$, $R_p = \infty$

$R_{xmax} = \frac{5M\Omega}{6000}$ kada nema strujne lampe LED1

$$V_{pmin} \Big|_{R_p = \infty} = \frac{100}{100 + \frac{5M}{6000}} \cdot 30 = 3,21 V \quad \dots 5$$

c.)

$$I_{LEDmax} = \frac{V_{opmax}}{R_2 + \frac{R_3}{\beta_3 + 1}} = \frac{10,26}{470 + \frac{18k}{121}} = 16,5 \mu A$$

$$R_{xmin} = R(I_{LEDmax}) = 990 \cdot \frac{1}{16,5 \mu A} \cdot 0,8 = 26,4 k\Omega$$

$$V_{Pmmax} \Big|_{R_p = 8\Omega} = 30 \frac{100 \parallel 8}{100 \parallel 8 + \frac{26,4k}{6000}} = 18,8 V$$

... 5